

Nr 182.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till civilförsvaret m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkterna 200—202, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1952/53 beräkna följande förslagsanslag, nämligen till Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar 3 350 000 kronor, till Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader 635 000 kronor och till Utbildnings- och övningsverksamhet 6 000 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 132, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1952, framlagt de förslag i ämnet, vilka framgå av den efterföljande redogörelsen.

1:o) **Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (s. 2—32) föreslagit riksdagen att dels godkänna den personalförteckning för civilförsvarsområdenas administration, som föreslagits av departementschefen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53, dels ock till Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 3 370 000 kronor.

Civilförsvarsbyrån i Stockholm är organ för ledning och administration av civilförsvaret inom Stockholms civilförsvarsområde. Detta omfattar städerna Stockholm, Solna, Sundbyberg, Nacka och Lidingö samt Saltsjöbadens köping.

Genom beslut den 4 november 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens organisationsnämnd att utföra en organisationsundersökning av administrationen inom Stockholms civilförsvarsområde. Organisationsnämnden har i skrivelse den 11 december 1951 redogjort för utredningen och inkommit med förslag i ämnet. En redogörelse för undersökningen samt över densamma avgivna yttranden finnes intagen å s. 3—20 i propositionen, till vilken utskottet får hänvisa.

Organisationsnämndens undersökning av civilförsvarsbyrån har enligt *Bihang till riksdagens protokoll 1952. 6 saml. Nr 182.*

departementschefen visat, att den nuvarande organisationen är behäftad med uppenbara brister. Dessa brister ha i fråga om vissa arbetsuppgifter medfört en eftersläpning, som ur beredskapssynpunkt måste väcka bekymmer. Det anses därför angeläget, att byrån nu omorganiseras på ett sätt, som snarast kan eliminera dessa olägenheter. Nämndens förslag innebär enligt departementschefens mening en i stort sett acceptabel lösning.

Då organisationsnämnden började sin undersökning hade civilförsvarsbyrån en organisation, som i huvudsak grundade sig på civilförsvarets indelning i tjänstegrenar. Handläggningen av ärenden angående inskrivning, personalregistrering, utbildning och mobilisering var uppdelad på ett antal enheter, vilka var för sig handlade samtliga ifrågavarande arbetsuppgifter för någon eller några tjänstegrenar. Vid sidan härav funnos en avdelning för tekniska ärenden (byggnadstekniska ärenden, skyddsrum, teknisk tjänst, alarmering m. m.) och en avdelning för administrativa ärenden (inkl. förrådsärenden). Organisationsnämndens förslag innebär, att den vertikala uppdelningen av de arbetsuppgifter, som icke äro tekniska eller administrativa, skall ersättas med en horisontell organisation, enligt vilken inskrivning och utbildning samt planläggning av utbildning och mobilisering m. m. sammanföras till för dessa uppgifter gemensamma organ. Genom en redan införd mekanisering har personalregistreringen för samtliga tjänstegrenar koncentrerats till ett organ. Förslaget innebär vidare, att förutsättningar skapas för en nödvändig kvalitativ förbättring av stabsarbetet i fråga om operativ planläggning, utbildningsplanläggning samt administrativa och ekonomiska frågor, i det att antalet befattningar för mera kvalificerade arbetsuppgifter ökas.

Departementschefen anser, att civilförsvarsbyrån bör utformas i huvudsak på det sätt, som nämnden förordat. Beträffande en av detaljerna i förslaget rörande sektionsindelning, nämligen frågan om förrådets ställning, ha flera remissinstanser — bland dem civilförsvarschefen och överståthållarämbetet — haft en annan uppfattning än nämnden. Dessa myndigheter anse, att förrådet bör sammanslås med förvaltningssektionen och att i samband därmed den av nämnden föreslagna förvaltningsjuristen i stället skulle placeras såsom chef för den sålunda sammanslagna sektionen. Departementschefen ansluter sig till denna av remissmyndigheterna förordade lösning.

Departementschefen har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att instruktionsledes utfärda bestämmelser om på vilket sätt samordningen i vissa avseenden mellan överståthållarämbetet och byrån bör ordnas. Det förutsättes därjämte ankomma på överståthållarämbetet att till undvikande av dubbelarbete i lämplig omfattning delegera beslutanderätten i vissa ärenden på civilförsvarschefen och att i övrigt vidtaga de förenklingar i arbetsfördelningen, som äro möjliga.

En fråga av betydelse för personaltilldelningen är, huruvida civilförsvars-

byrån skall övertaga vissa utbildningsuppgifter som nu handhas av enskilda föreningar. Den obligatoriska civilförsvarsutbildningen av block- och hemskyddsledare samt 18-åriga kvinnor fullgöres f. n. av Stockholmsområdets civilförsvarsförbund och luftskyddsföreningarna i staden. Även om vissa principiella skäl kunna åberopas för att den obligatoriska utbildningen bör bedrivas av civilförsvarsmyndigheterna och att frivilligrörelsen bör ägna sig åt den frivilliga utbildningen, är departementschefen icke beredd att nu förorda en ändring i de rådande förhållandena i Stockholms civilförsvarsområde. Man bör nu med de frivilliga organisationernas medverkan försöka att avverka den betydande eftersläpning, som fortfarande vidlåder utbildningen, och avvakta närmare erfarenheter av byråns möjligheter att efter omorganisationen genomföra ett acceptabelt utbildningsprogram. Sedan sådana erfarenheter vunnits samt större klarhet skapats beträffande i vilken utsträckning frivilligrörelsen skall engageras i en snabbutbildning av hemskyddspersonalen vid beredskapstillstånd eller krig, föreslås frågan efter anmälan av civilförsvarsstyrelsen få tagas upp till omprövning. Tills vidare förutsättes alltså civilförsvarschefen — givetvis med bibehållet ansvar för utbildningen — fortfarande kunna anlita civilförsvarsförbundets och luftskyddsföreningarnas bistånd med anordnandet av den obligatoriska utbildningen för block- och hemskyddsledare samt 18-åriga kvinnor.

I samband med undersökningen av den byggnadstekniska sektionens arbetsuppgifter har organisationsnämnden övervägt, om icke slutbesiktningen av nybyggda enskilda skyddsrum borde utföras genom de kommunala byggnadsnämndernas försorg samtidigt som dessa utföra övrig besiktning av vederbörande fastighet. Enligt 33 § civilförsvarslagen åvilar det byggnadsnämnd att i samband med prövning av ansökan om byggnadslov tillse, att byggnadsföretaget överensstämmer med bestämmelserna i civilförsvarslagens fjärde kapitel och med stöd därav meddelade föreskrifter. Kontroll av själva skyddsrumbyggnandet åvilar likaledes nämnden enligt de allmänna bestämmelserna i 87 och 140 §§ byggnadsstadgan. Jämlikt 11 § civilförsvarskungörelsen åligger det civilförsvarschefen bl. a. att tillse, att statliga myndigheter, kommuner och enskilda fullgöra sina skyldigheter i avseende på civilförsvaret, ävensom att vid vägran eller underlåtenhet att efterkomma anmaning härom anmäla förhållandet till länsstyrelsen i den mån så erfordras för erhållande av rättelse. I ett den 22 juni 1951 utfärdat cirkulär till samtliga civilförsvarschefer och byggnadsnämnder har Kungl. Maj:t erinrat om dessa bestämmelser och framhållit, att en effektiv kontroll från civilförsvarschefernas sida torde kunna ernås endast genom att civilförsvarscheferna noggrant följa denna byggnadsverksamhet. Vad Stockholms civilförsvarsområde beträffar består det av flera olika kommuner, var och en med sin byggnadsnämnd. Med hänsyn bl. a. till att den nuvarande enhetliga bedömningen av skyddsrummen skulle

upphöra, om besiktningen överflyttades till kommunerna, har organisationsnämnden ansett, att besiktning av nya skyddsrum alltså bör äga rum genom civilförsvarsbyråns försorg. Då det ur civilförsvarsynpunkt är önskvärdt med en enhetlig slutinspektion av skyddsrummen anser departementschefen i likhet med nämnden, att civilförsvarsbyrån bör tilldelas sakkunskap, som kan fullgöra civilförsvarschefens skyldigheter i dessa avseenden. I det följande räknas alltså med personal för denna uppgift. Emellertid framhålles att det byggnadsnämnderna författningsmässigt åvilande ansvaret för skyddsrumsbestämmelsernas efterlevnad givetvis icke ändras vid bifall till detta förslag.

Organisationsnämnden har vidare föreslagit, att den periodiska efterbesiktningen av skyddsrum i fastigheter byggda före 1945 skall upphöra. Mot detta förslag har civilförsvarschefen anmält betänkligheter och erinrat om de stora ekonomiska värden, som ligga i de i skyddsrummen installerade luftreningsaggregaten m. m. För egen del är departementschefen icke f. n. beredd att förorda, att efterbesiktningen helt och hållet upphör. Sådan besiktning anses alltså fortfarande tills vidare böra äga rum stickprovvis i den utsträckning, som sektionens personal hinner med.

Tjänsten som civilförsvarschef föreslås överförd på löneplan 2 och skola tillsättas genom förordnande för viss tid. Det förordas att tjänsten placeras i Cp 13. Chefen för centralsektionen, vilken anses böra vara civilförsvarschefens ersättare men ej nödvändigtvis chef för utrymnings- och socialtjänsten, anses i enlighet med nämndens förslag böra placeras i Ce 31. Tjänstetiteln för chefen för organisationsdetaljen föreslås vara förste byråinspektör och tjänsten placerad i lönegraden Ce 27. De båda assistenterna på denna detalj anses böra placeras i Ce 20 och det kvalificerade biträdet i Ce 11. På detaljen anses vidare i enlighet med förslaget böra finnas ett biträde i reglerad beföringsgång.

Den befattning, som föreslås nyinrättad på verksskyddsdetaljen för handläggning av frågor rörande undanförelse och förstöring, anses böra placeras i 24 lönegraden. Befattningshavaren föreslås erhålla tjänstetiteln byråinspektör och tills vidare vara anställd såsom extra tjänsteman. På denna detalj anses vidare — förutom 1 förste byråinspektör Ce 27 såsom detaljchef — böra finnas 1 kanslibitråde Ce 11 och 1 biträde i reglerad beföringsgång. Inspektörerna anses icke böra få åtaga sig att mot ersättning medverka vid uppgörande av verksskyddsplaner eller vid sådan verksskyddsutbildning, som icke bedrivs av civilförsvarsmyndighet.

För personaldetaljen föreslås följande personal, nämligen 1 byråinspektör Ce 24 såsom detaljchef, 3 assistenter Ce 20, av vilka den ene huvudsakligen skall handlägga anståndsärenden och de båda andra tjänstgöra såsom inskrivningsförrättare, 1 kontorist Ce 13 vid plåtregistret samt 4 kanslibiträden; antalet biträden i beföringsgången anses böra begränsas till 7.

Utbildningsdetaljens personalbehov beräknas till 1 förste byråinspektör Ce 27, en assistent Ce 20 samt 2 biträden i befordringsgången. Detaljens chef anses icke böra få åtaga sig instruktörsuppdrag i civilförsvarsutbildningen.

I fråga om byggnadstekniska sektionen har departementschefen ingen annan erinran mot nämndens förslag än att biträdet på sektionen anses kunna placeras i den reglerade befordringsgången. Sektionen skulle alltså bestå av 1 förste byråingenjör Ce 29, 1 förste byråingenjör Ce 27, 2 byråingenjörer Ce 24 och ett biträde i befordringsgången.

Förrådet och förvaltningssektionen anses böra sammanslås och förvaltningsjuristen placeras som chef för den sammanslagna sektionen. Löneställningen för denne befattningshavare föreslås vara Ce 29 och tjänstetiteln förste byråsekreterare. Sektionschefen anses böra biträdas av 1 assistent Ce 20. Övrig personal vid sektionen föreslås utgöras av 1 kanslibiträde Ce 11 vid expeditionen, 1 förrådsbokförare Ce 16 och 1 kanslibiträde Ce 11 vid bokföringsdetaljen, 1 kanslibiträde Ce 11 och 5 skrivbiträden vid skrivcentralen, 1 förrådsförvaltare Ce 19 och ett biträde i befordringsgången vid förrådet samt 1 expeditionsvakt Ce 9 och 1 telefonist i reglerad befordringsgång.

Centralsektionens chef anses böra deltaga i utformningen av direktiven för förrådshållningen i frågor, som röra planläggning, mobilisering och utbildning.

Departementschefen förutsätter, att bestämmelserna i kungörelsen angående reglerad befordringsgång skola i full utsträckning gälla för all den skrivbiträdespersonal, som enligt vad förut sagts skall ingå i byråns fasta organisation.

Det förutsättes ankomma på överståthållarämbetet att i den arbetsordning, som författningsenligt av länsstyrelse skall fastställas för den lokala civilförsvarsmyndigheten, fastslå byråns organisation i huvudsaklig överensstämmelse med vad sålunda förordats.

Vid bifall till förslaget skulle vid byrån finnas 51 heltidsanställda befattningshavare. Med tillämpning av de beräkningsgrunder, som organisationsnämnden angivit, skulle förslaget innebära en kostnadsökning i förhållande till nuvarande organisation med ca 8 000 kronor. Anslagsuppräknningen för nästa budgetår anses emellertid icke kunna begränsas till detta belopp. Tillfällig personal erfordras nämligen alltjämt, särskilt under en övergångsperiod, för avarbetande av nu föreliggande balanser. Vidare föreslås vissa befattningshavare övergångsvis få kvarstå i tidigare innehavda högre lönegrader.

Såsom överståthållarämbetet föreslagit anses civilförsvarsdirektörsbefattningen vid ämbetet böra indragas och ersättas med en assessorstjänst. Denna fråga tager departementschefen upp i annat sammanhang.

Civildförvarsorganisationen på Gotland. Fr. o. m. den 1 januari 1952 utgör Gotlands län ett enda civildförvarsområde. Sedan civildförvarsdirektörstjänsten vid länsstyrelsen i Gotlands län blivit vakant, har fråga uppkommit om indragning av nämnda tjänst och i samband därmed om viss omorganisation av civildförsvarets administration i botteninstansen.

Förslaget att civildförvarsdirektörstjänsten i Gotlands län skall indragas och ersättas med en heltidstjänst som civildförvarschef för Gotlands civildförvarsområde innebär, att arbetsfördelningen mellan länsstyrelsen och civildförvarschefen skulle ske efter i stort sett samma linjer, som ovan förordats beträffande Stockholms civildförvarsområde. Då en sådan organisationsform anses vara ändamålsenlig även för Gotlands civildförvarsområde, anser sig departementschefen böra tillstyrka förslaget. Till frågan om indragning av tjänsten som civildförvarsdirektör återkommer departementschefen i annat sammanhang. Tjänsten som civildförvarschef på Gotland föreslås placerad i Ce 31. Vidare tillstyrkes anställande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Anslagsberäkningar. Departementschefen anser skäligt, att ersättning bör utgå för det arbete, som åvilar kretscheferna, och föreslår att denna bestämmes till 150 kronor för kretschef, som tillika är civildförvarschef, och 225 kronor för annan kretschef, allt för år räknat.

Goteborgs civildförvarsområde föreslås ställt under ledning av en heltidsanställd civildförvarschef. Befattningen anses böra placeras i Ce 33. Vad angår ledningen av civildförsvaret i Malmö, anses det av civildförvarsstyrelsen framförda förslaget, att polismästaren förordnas som civildförvarschef och att uppgifterna för den ställföreträdande civildförvarschefen läggas på förste byråinspektören vid civildförvarsbyrån, vara den under rådande förhållanden lämpligaste lösningen. Departementschefen tillstyrker därför en sådan anordning. Befattningen som förste byråinspektör föreslås uppflyttad från Ce 27 till Ce 29. Såsom arvode till civildförvarschefen anses böra avses ett belopp av 3 000 kronor för år.

Ett stort antal av befattningshavarna inom civildförvarsområdenas administration innehar endast extra anställning. Vid bifall till tidigare framförda förslag skulle av 182 heltidsanställda befattningshavare 55 inneha extra anställning. Av dessa tillhöra 32 den reglerade befordringsgången. Det förordas, att fr. o. m. nästa budgetår bestämmelserna i kungörelsen angående reglerad befordringsgång göras tillämpliga i full utsträckning beträffande hälften av antalet i den sistnämnda kategorien, d. v. s. 16 biträden.

Från olika håll ha framställningar gjorts om uppflyttning i lönegrad av tjänster inom civildförvarsområdenas administration samt om inrättande av ytterligare heltidstjänster. Den nuvarande personalorganisationen har gällt i stort sett oförändrad sedan den 1 juli 1949. Dessförinnan svarade

kommunerna för dessa förvaltningsuppgifter. Några erfarenheter av en statlig administration på området förelågo icke vid organisationens fastställande. Enligt departementschefens mening är tiden nu inne för en översyn av personalorganisationen i civilförsvarets botteninstans. Härvid anses böra utredas dels i vad mån arvodesavlönade heltidstjänstgörande befattningshavare böra uppföras på personalplanen och dels den inbördes avvägningen mellan de olika på personalplanen uppförda assistent- och biträdestjänsternas lönegradsplacering. Departementschefen har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förordna om en sådan utredning. I avbidan på utredningens resultat kan departementschefen icke tillstyrka någon annan ändring i fråga om personalorganisationen än att han föreslår, att assistenttjänsten i Ce 16 i Norrköpings civilförvarsområde tills vidare, så länge den nuvarande befattningshavaren O. Hertz innehar tjänsten, uppflyttas till Ce 19.

Till civilförvarscheferna i andra civilförvarsområden än Stockholms, Göteborgs och Malmö utgå f. n. arvoden, som variera mellan lägst 360 och högst 1 800 kronor. Det förordas, att dessa arvoden fr. o. m. nästa budgetår uppräknas med ca 10 procent.

Vid bifall till förslagen skulle anslaget å ena sidan öka med i runda tal 16 000 kronor för kretschefsarvoden, 11 000 kronor för omreglering av civilförvarschefssysslan i Göteborg och 25 000 kronor för den 10-procentiga höjningen av civilförvarschefernas arvoden samt å andra sidan minska med ca 5 000 kronor på grund av omändringen i Malmö. Förslaget till omorganisation av civilförvarsbyrån i Stockholm medför en kostnadsökning av ca 50 000 kronor och inrättandet av en heltidstjänst som civilförvarschef på Gotland ca 17 000 kronor. Härtill komma automatiska utgiftsstegringar på grund av löneklassuppflyttningar, höjningen av det rörliga tillägget från 12 till 32—33 procent m. m. med ca 486 000 kronor. Nettoökningen på anslaget skulle alltså bli 600 000 kronor. Anslaget föreslås alltså uppfört med 3 370 000 kronor.

Förslagen föranleda vissa ändringar i personalförteckningen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herr *Håstad* och fru *Ewerlöf* väckt motion (II: 449), vari, såvitt avser förevarande anslag, hemställts, att riksdagen måtte, utöver vad av Kungl. Maj:t föreslagits, till Civilförvarsområdenas administration: Avlöningar bevilja ett anslag av 300 000 kronor,

dels en inom andra kammaren av herr *Hagberg* i Malmö *m. fl.* väckt motion (II: 519), vari hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring i propositionen nr 132, att förste byråinspektörsbefattningen vid civilförvarsbyrån i Malmö omändras till byrådirektörsbefattning tillika ställföreträdande civilförvarschef med placering i lönegrad Ce 31,

dels ock en inom andra kammaren av fru *Ewerlöf m. fl.* väckt motion (II: 564), vari hemställts, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 132 i vad den gäller ny organisation för civilförvarsbyrån i Stockholm i nämnda ärende måtte besluta i enlighet med av statens organisationsnämnd framlagt förslag.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag angående omorganisationen av civilförvarsbyrån i Stockholm synes utskottet såvitt angår befattningarnas antal och lönegradsplacering riktigt avvägt mellan de något mera vittgående krav, som rests av organisationsnämnden samt civilförvarsmyndigheterna, å ena sidan, och det något snävare program, som framlagts i vissa remissyttranden, å den andra. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag. Av detta ställningstagande följer att utskottet avstyrker motionen II: 564.

Organisationsnämnden har övervägt, om icke slutbesiktning av nybyggda enskilda skyddsrum borde utföras genom de kommunala byggnadsnämndernas försorg samtidigt som dessa utföra övrig besiktning av vederbörande fastighet. Av anförda skäl har nämnden ansett, att besiktning av nya skyddsrum alltjämt bör äga rum genom civilförvarsbyråns försorg. Departementschefen har, med anslutning till organisationsnämndens uppfattning, räknat med personal vid civilförvarsbyrån för denna uppgift. Ehuru utskottet icke vill motsätta sig departementschefens förslag, finner utskottet det önskvärt att det dubbelarbete, detsamma medför, undanröjes. Utskottet förordar därför att frågan snarast göres till föremål för utredning, som lämpligen synes kunna utföras av 1951 års byggnadsutredning.

Vad angår ledningen av civilförsvaret i Malmö finner utskottet departementschefens förslag vara den under rådande förhållanden lämpligaste lösningen. Såsom i motionen II: 519 framhålles kunna vissa skäl anföras för att den föreslagna första byrånspektörsbefattningen beredes högre tjänste- och löneställning än som föreslagits. Emellertid måste här likasom på andra områden iakttagas återhållsamhet med statsutgifterna. Med hänsyn härtill och då det icke är möjligt för utskottet att överblicka de konsekvenser, ett bifall till yrkandet i ifrågavarande motion skulle kunna få, kan utskottet icke tillstyrka detsamma.

Anslagsberäkningarna ha icke givit utskottet anledning till erinran. Med anledning av yrkandet i motionen II: 449, att förevarande anslag skall uppräknas med 300 000 kronor utöver vad i statsverkspropositionen föreslagits, får utskottet erinra att önskemålet tillgodosetts så till vida, att det i statsverkspropositionen beräknade beloppet i propositionen nr 132 uppräknats med 20 000 kronor. I vidare mån är utskottet icke berett tillstyrka motionen i vad den avser förevarande anslag.

Då utskottet icke i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört rörande slutbesiktning av nybyggda enskilda skyddsrum;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 449, i vad den avser förevarande anslag, samt motionerna II: 519 och II: 564

a) godkänna följande personalförteckning för civilförsvarsområdenas administration:

Personalförteckning.

Tjänsteman å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 civilförsvarschef	Cp 13
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.</i>	
1 civilförsvarschef	Ce 33
1 civilförsvarschef	Ce 31
1 byrådirektör	Ce 31
1 förste byråingenjör	Ce 29
2 förste byråinspektörer	Ce 29
1 förste byråsekreterare	Ce 29
1 förste byråingenjör	Ce 27
3 förste byråinspektörer	Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Arvoden till civilförsvarschefer m. m., <i>förslagsvis</i>	325 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 650 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	395 000

Summa förslagsanslag kronor 3 370 000;

c) till *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 370 000 kronor.

2:o) *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader.* Kungl. Maj:t har (s. 32—35) föreslagit riksdagen att till *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 620 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 410 000 kronor.

Till reseersättningar upptages ett belopp av 110 000 kronor, vilket innebär en höjning med 60 000 kronor. I fråga om anslagsposten till expenser beräknas att ytterligare 50 000 kronor erfordras till följd av belastningen och inträffade prisökningar. Departementschefen förordar inköp av tre adresseringsmaskinanläggningar för tillhopa 75 000 kronor. För anskaffning av stålskåp till vissa civilförvarsområden för förvaring av hemliga handlingar föreslås anvisade 25 000 kronor. Anslaget i dess helhet skulle alltså uppräknas till 620 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Civilförvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 620 000 kronor.

3:o) **Utbildnings- och övningsverksamhet.** Kungl. Maj:t har (s. 35—41) föreslagit riksdagen att till Utbildnings- och övningsverksamhet för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 235 000 kronor.

Statens civilförvarsskola. I sin anslagsskrivelse den 30 augusti 1950 framförde civilförvarsstyrelsen första gången förslag om en omorganisation av statens civilförvarsskola. I den dåvarande skolan, som var förlagd till styrelsens ämbetslokaler i Stockholm, kunde endast teoretisk undervisning äga rum.

Sedermera föreslog styrelsen i skrivelse den 21 september 1950, att, intill dess en permanent organisation kunde genomföras, en provisorisk anordning skulle prövas redan under budgetåret 1950/51. Skolan borde givas internatskaraktär och förläggas till plats, där möjligheter funnes till även praktiska övningar; kursverksamheten borde bedrivas kontinuerligt och utbildningskapaciteten väsentligt utökas. Med anledning härav uttalade dåvarande departementschefen till det vid propositionen 248/1950 fogade statsrådsprotokollet, att han tillstyrkte en dylik omläggning av undervisningen från vårterminens början 1951. Även riksdagen ansåg, att skolan borde omorganiseras och givas internatskaraktär. Sedan erforderliga medel ställts till förfogande, startade civilförvarsstyrelsen kursverksamhet av internatskaraktär dels i Österskär och dels i Gimo. Dessutom har under någon tid kursverksamhet bedrivits även i Sigtuna.

I skrivelse den 16 oktober 1950 framlade civilförvarsstyrelsen beräkningar över medelsbehovet för civilförvarsskolan enligt det alternativ, som innebär, att den permanenta skolan skulle förläggas till Örebro. Vidare beräknade civilförvarsstyrelsen i skrivelse den 22 januari 1951 medelsbehovet för skolan vid förläggning till T 2 N i Nora.

Till det vid propositionen 154/1951 fogade statsrådsprotokollet uttalade föredragande departementschefen, att han icke var beredd att giva sitt förord för något av de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna alternativen. Innan förslag i ärendet framlades för riksdagen, borde ytterligare undersökningar göras, därvid även andra alternativ än de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna torde få prövas. Utbildningen borde därför tills vidare bedrivas efter i stort sett samma provisoriska linjer som tidigare. Sedermera uppdrog Kungl. Maj:t åt civilförsvarsstyrelsen att ytterligare utreda frågan.

Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 11 januari 1952 redogjort för sin utredning i ämnet. Styrelsen har undersökt flera olika alternativ för skolans förläggning. Av dessa alternativ ha — förutom den tidigare omnämnda förläggningen i Nora — endast Sturehov, en herrgårdsanläggning i Botkyrka kommun, Stockholms län, ansetts som en tänkbar förläggningsplats för skolan.

Enligt departementschefens mening kan icke något av de föreliggande förslagen läggas till grund för en proposition till riksdagen. Vad Nora-etablissemanget beträffar, har departementschefen vid sitt besök där kommit till den uppfattningen, att en förläggning dit icke är helt lämplig. Sturehov-projektet har visserligen obestriddliga fördelar, men med hänsyn till den kritik, som ur kulturhistoriska synpunkter riktats mot detta alternativ, anses det icke böra läggas till grund för ett förslag till riksdagen. Båda de nämnda alternativen anses därjämte ur driftekonomiska synpunkter ställa sig relativt ofördelaktiga. Det tidigare framförda förslaget om förläggning av skolan till en bergrumsanläggning vid Örebro är numera ej aktuellt. Arbetena med bergrummet lära nämligen ha fortskridit så långt, att möjlighet icke längre föreligger att vidtaga anordningar för att använda anläggningen som civilförvarsskola.

Departementschefen anser sig alltså icke kunna förorda en lösning enligt något av de tre föreliggande alternativen. Då departementschefen emellertid i likhet med sin företrädare anser, att civilförsvaret behöver en permanent anläggning för detta ändamål, föreslås en ny utredning komma till stånd med uppgift att framlägga ytterligare alternativa förslag. Därvid anses även möjligheterna att för skolan fredsansvända någon annan bergrumsanläggning än den tidigare föreslagna böra undersökas. Vidare anses böra utredas, hur en särskilt för ändamålet uppförd anläggning ställer sig i ekonomiskt avseende. Möjligheterna att förvärva någon för ändamålet lämplig byggnad anses emellertid icke böra lämnas ur sikte. Med hänsyn till att kursdeltagarna komma att vistas på skolan under en förhållandevis kort tid, anses anspråken i fråga om förläggningsutrymmen och inredning kunna anpassas till en enklare standard än enligt nu föreliggande förslag.

I avbidan på resultatet av en sådan utredning föreslås skolverksamheten bedrivas efter samma linjer som hittills.

Kostnaderna för en sådan provisorisk anordning ha för innevarande budgetår uppskattats till 585 000 kronor. För nästa budgetår beräknas oförändrat belopp.

Obligatorisk skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd. I proposition nr 81 till 1948 års riksdag med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen m. m. tillstyrkte föredragande departementschefen ett av 1945 års civilförsvarsutredning framfört förslag, att obligatorisk undervisning i brandskydd och olycksfallsvård skulle meddelas i skolorna. Denna utbildning skulle syfta till att efter hand meddela den uppväxande ungdomen elementär kunskap om eldsläckning och sjukvård, så att någon grund funnes att bygga på om i ett skärpt läge en forcerad massutbildning skulle behöva tillgripas. Undervisningen skulle omfatta 10 timmar och förläggas till folkskolans sista klass eller däremot svarande klass i högre läroanstalter. Departementschefen föreslog vidare, att det skulle föreligga skyldighet för folkskollärare och gymnastiklärare att medverka vid denna utbildning. För detta ändamål borde utbildningen vid seminarier och gymnastiska centralinstitutet kompletteras. För redan befintlig lärarpersonal borde frivilliga instruktörskurser anordnas. Vidare uttalades, att, intill dess lärarpersonalen erhållit erforderlig utbildning, speciella instruktörer måste i stor utsträckning anlitas vid undervisningen i skolorna. Även sedan lärarpersonalen utbildats, borde det vara möjligt att utnyttja utanför skolan stående fackinstruktörer.

Vad departementschefen sålunda föreslog föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Frågan hur de med undervisningen förenade kostnaderna skulle täckas berördes icke i propositionen.

Till de föreslagna frivilliga instruktörskurserna ha alltsedan budgetåret 1948/49 medel till statsbidrag årligen anvisats under anslaget till Bidrag till vissa frivilliga organisationer.

I fråga om de övriga åtgärder, som borde vidtagas i anledning av uttalandena i nämnda proposition, avgav skolöverstyrelsen i en till ecklesiastikdepartementet ingiven skrivelse den 3 juni 1949 efter samråd med civilförsvarsstyrelsen närmare förslag. Överstyrelsen hemställde därjämte om medel till täckande av kostnaderna, vilka beräknades till 97 100 kronor. Även i anslagsframställningar för budgetåren 1950/51 och 1951/52 äskades medel för ändamålet. Medel ha emellertid ej anvisats.

Av redogörelsen framgår, att riksdagen redan tidigare anslutit sig till ett förslag om att obligatorisk utbildning i olycksfallsvård och brandskydd skulle anordnas i skolorna. En sådan utbildning medför vissa kostnader för instruktörsarvoden och förbrukningsmateriel.

Med chefen för ecklesiastikdepartementet har departementschefen överenskommit, att hithörande medelsäskanden skola tagas upp under elfte huvudtiteln, och förordar, att för nästa budgetår ett belopp av 75 000 kro-

nor anvisas för ändamålet. Beloppet anses böra upptagas som en särskild anslagspost under anslaget till Utbildnings- och övningsverksamhet.

Anslagsberäkning. Anslaget till utbildnings- och övningsverksamhet är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 2 830 000 kronor.

För nästa budgetår förordar departementschefen oförändrad medelsanvisning med 50 000 kronor för informations- och upplysningsverksamhet samt inspelning av film, 5 000 kronor för övningar, anordnade av civilförsvarsstyrelsen, m. m., 200 000 kronor för lokala övningar, 300 000 kronor för ersättningar jämlikt avlöningsreglementet för civilförsvarspersonal samt 20 000 kronor för kostnader för studier och deltagande i utbildningskurser i utlandet. För central och lokal utbildning inom länen (inkl. utbildning av bevakningspolis) begäras 4 000 000 kronor, innebärande en ökning med 2 480 000 kronor. Under anslaget har tidigare beräknats medel till utbildning av personal vid de statliga myndigheternas verkskydd. Ifrågavarande kostnader anses i fortsättningen böra bestridas från vederbörande verks omkostnadsanslag. Härigenom minskas medelsbehovet under anslaget med 150 000 kronor. För ovan nämnda anslagsposter ökas alltså medelsbehovet med tillhoppa 2 330 000 kronor.

I enlighet med vad ovan anförts upptages för verksamheten vid civilförsvarsskolan ett oförändrat belopp av 585 000 kronor samt för obligatorisk skolundervisning i brandskydd och olycksfallsvård en ny anslagspost om 75 000 kronor.

Anslaget föreslås alltså uppfört med 5 235 000 kronor. Därest riksdagen icke uttalar erinran däremot, förutsättas från anslaget därjämte få bestridas kostnaderna för den av departementschefen ovan förordade utredningen om civilförsvarsskolans förläggning.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,
att riksdagen må till *Utbildnings- och övningsverksamhet*
för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett
förslagsanslag av 5 235 000 kronor.

4:o) Skyddsanordningar vid Norrköpings vattenverk. I skrivelse den 29 januari 1952 har drätselkammaren i Norrköpings stad hemställt om största möjliga statsbidrag för anordnande av delar av stadens vattenverk i fullträffsäkert skick i samband med tillbyggnad av vattenverket. Merkostnaden för insprängning i berg av anläggningens mest sårbara delar har beräknats till 220 000 kronor.

Departementschefen anser, att den anläggning, om vilken här är fråga, är av den art, att de mest sårbara delarna av verket böra givas fullträffsäkert skydd, och tillstyrker därför, att Norrköpings stad beviljas statsbidrag för ändamålet. Bidragets storlek beräknas till 145 000 kronor. Anläggningen beräknas, såvitt nu kan bedömas, icke hinna bliva färdigställd

under budgetåret 1952/53. Med hänsyn till de principer, som tillämpats beträffande statsbidrag till fullträffsäkra kommunala tekniska verk, anses därför något belopp icke böra uppföras för ändamålet för nästa budgetår. Departementschefen utgår ifrån att, därest riksdagen icke nu framställer erinran däremot, medel för statsbidrag till anläggningen anvisas för det budgetår, varunder den kan beräknas bliva färdigställd.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot att medel för statsbidrag till skyddsanordningar vid Norrköpings vattenverk anvisas för det budgetår, varunder anläggningen kan beräknas bliva färdigställd.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört.

Stockholm den 20 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, fru Lindström och herr Edvin Thun; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmberg i Skövde, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Åkerström, Johansson i Mysinge, Hoppe, Petterson i Degerfors, fröken Elmén, herrar Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm och Gustafsson i Skellefteå.
